

Minister Edukacji

Barbara Nowacka

DK-WIP.056.1.2024.JS
Warszawa, 12 lipca 2024 r.

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z 8 marca 2024 r. (znak XI.813.23.2022.ASZ) uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Dostrzegam potrzebę wsparcia uczennic w zakresie dostępu do środków menstruacyjnych na terenie szkoły.

Ministerstwo nie narzuca szkołom rozwiązań dotyczących sposobu i formy dodatkowego zapewnienia uczennicom w szkołach środków higieny osobistej, pozostawiając decyzję w tym zakresie dyrektorom szkół i organom je prowadzącym, które w myśl art. 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe¹ odpowiadają za zapewnienie warunków działania szkół, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki.

Już teraz wielu dyrektorów szkół zapewnia wśród środków higieny osobistej środki menstruacyjne dla uczennic, co potwierdzają wyniki nieobowiązkowego badania ankietowego przeprowadzonego w styczniu 2024 r. przez System Informacji Oświatowej. W badaniu wzięły udział 12 164 szkoły i placówki. Dostępne dla uczennic podpaski lub tampony były w 5 923 szkołach, co stanowi 48,69 % szkół i placówek, które wypełniły ankietę.

Z uwagi na to, że do niedawna obowiązujące przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach² – regulujące kwestie zapewnienia w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych ciepłej i zimnej bieżącej wody oraz środków higieny osobistej nie precyzowały jakiego rodzaju mają to być środki higieny osobistej, zostało to zmienione. 13 czerwca br. podpisałam nowelizację ww. rozporządzenia, w którym wskazano na obowiązek zapewnienia środków higieny osobistej, w szczególności: mydła do rąk, ręczników papierowych lub suszarki do rąk oraz papieru toaletowego. Doprecyzowany obowiązek dla organów prowadzących wszedł w życie 11 lipca br. Katalog środków higieny osobistej nie został zamknięty.

Drugim krokiem zmian w zakresie higieny w szkole będzie ustanowienie w nowym roku szkolnym 2024/2025 programu Ministra Edukacji dotyczącego pilotażu wyposażenia szkół

¹ t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 737

² t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1604

i placówek w środki higieny menstruacyjnej dla dziewcząt. Program będzie wspierał działania samorządów i innych organów prowadzących szkoły i placówki. Analiza przedstawiona przez organizacje pozarządowe uzasadnia potrzebę zbadania sygnalizowanych potrzeb w obszarze tzw. wykluczenia menstruacyjnego. W ramach programu wybrana zostanie reprezentatywna grupa badawcza szkół, do której skierowany zostanie projekt w zakresie dostępności do środków higieny menstruacyjnej w szkołach. Podsumowanie programu wskaże rekomendacje do dalszych działań o charakterze systemowym. Działania MEN mają zachęcić organy prowadzące szkoły i placówki do systematycznego zapewniania uczennicom w swoich szkołach i placówkach dostępu do środków higieny menstruacyjnej.

Jestem przekonana, że rzetelna edukacja dotycząca cyklu menstruacyjnego i zabezpieczenie potrzeb z niej wynikających pozwoli niwelować stygmatyzację towarzyszącą miesiączce. Zarówno urządzenia, jak i środki czystości, mają za zadanie zapewnić przebywającym w szkole i placówce osobom czystość, co bezpośrednio wpływa na profilaktykę zdrowia oraz poczucie komfortu psychicznego związanego z realizacją swoich podstawowych potrzeb.

Znam projekt tzw. różowej skrzyneczki, o której zaletach podczas spotkań opowiedziały mi przedstawicielki Okresowej Koalicji. Analiza przedstawiona przez organizacje pozarządowe zajmujące się upowszechnieniem rozwiązań pełnej dostępności do środków higieny menstruacyjnej oraz ich ograniczony obszar dotychczasowego działania na rzecz tzw. wykluczenia menstruacyjnego, uzasadniły potrzebę zbadania sygnalizowanych potrzeb w tym obszarze.

Ponadto, w celu właściwej analizy potrzeb rozwojowych uczennic i uczniów oraz ich zapewnienia, szkoła realizuje program wychowawczo-profilaktyczny, który środowisko szkolne przygotowuje na podstawie corocznej diagnozy, w tym czynników chroniących i czynników ryzyka. Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły uchwała rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną. W przypadku wystąpienia potrzeby realizacji odpowiednich zadań profilaktycznych i prozdrowotnych, szkoła powinna podjąć stosowne działania, adekwatnie do zaistniałego problemu, włącznie z autonomicznymi rozwiązaniami, które może wprowadzić w danym obszarze.

Nadrzędnym celem programu wychowawczo-profilaktycznego jest kształtowanie właściwych postaw i zachowań uczniów, a tym samym - przyjaznej atmosfery szkoły uwzględniającej m.in. szacunek do specyfiki okresu rozwojowego.

Ponadto, Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje, że od września 2025 r. w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych będzie nauczany nowy przedmiot - *edukacja zdrowotna*. Treści nauczania nowego przedmiotu muszą być przygotowane z uwzględnieniem zakresu treści nauczania dotyczących edukacji zdrowotnej, profilaktyki czy pierwszej pomocy, obecnych w aktualnej podstawie programowej w ramach poszczególnych zajęć edukacyjnych (w szczególności w ramach kształcenia zintegrowanego, przyrody, biologii, wychowania fizycznego, edukacji dla bezpieczeństwa).

Edukacja zdrowotna będzie obejmować zagadnienia zdrowia psychicznego, fizycznego, a także kwestie zdrowego odżywiania, profilaktyki, problemu uzależnień oraz edukacji seksualnej - *będzie to przedmiot, który zdrowie człowieka traktuje w sposób kompleksowy*.

Przedmiot jest przewidziany dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych, a także klas I-III szkół ponadpodstawowych - liceów ogólnokształcących, techników, branżowych szkół I stopnia.

Od 1 września br. nauczyciele i uczniowie klas IV-VIII szkoły podstawowej oraz wszystkich klas szkół ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącego, technikum, branżowej szkoły I stopnia, branżowej szkoły II stopnia) będą pracować ze zmienioną podstawą programową.

Ograniczony o około 20% zakres treści nauczania – wymagań szczegółowych – da nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację programów nauczania.

Z poważaniem

Barbara Nowacka
Minister Edukacji
/ – podpisano cyfrowo/